

spisu zemljepis balkanskega polotoka. Učeni profesor navaja pisatelje, ki so do sedaj v narodopisnem oziru pisali o Slovanih, kateri zdihujejo pod turškim jarmom, ter pretresa njihovo mnenje. Iz tega spisa pozvedamo, da v Bulgaríi, Tracii i Macedonii živi 5 milijonov 875 tisoč Bulgarov; Hrvatov i Srbov pa:

v Bosni	900 tisoč
v Hercegovini	254 „
v stari Srbii i Albanski	398 „
v Črni gori	196 „
v srbski kneževini . . .	955 „

vsega skupaj 2 milijona 703 tisoč.

Vseh Hrvatov in Srbov pa nam našteva po Šafaříku:

v Avstrii	3 mil. 395 tisoč
v Turčii, Srbii in Črni gori	2 „ 600 „
v Rusii	— „ 100 „

Skupaj 6 mil. 95 tisoč.

Na evropejsko Turčijo skoraj vsa Evropa oči obrača; najbolj važna je pa menda za Avstrijo, v Avstrii pa za Slovane, katerim so pri srcu njihovi bratje, pod turškim jarmom zdihujoči. Koliko naravnega in slavnega pôsla bi imela Avstrija, da bi rešila iz suštva oni narod in si ga pridobila sebi in njemu na korist po izgledu Prusije, ki rešuje nemške narode v severu, pa si jih združuje. Gosp. pisatelju smo iz srca hvaležni, da nam je razgrnil njihove razmere.

Dopisi.

V Hull-u na Angležkem 1. nov. P. T. — Vse angleško politično govorjenje in pisanje suče se od 18. oktobra, dné Palmerston-ove smrti, le o Palmerston-u. Kako popularen je bil ta državnik, vidi se že tudi iz tega, da je njegova smrt, akoravno je skoro 81 let star umrl, Angleže hudo osupnila. Brž drugi dan so dnevnikarji poleg smrtnega naznanila že tudi pri našali življenjepisa in takošne apoteose, kakoršnih še nikoli nisem čital. Večidel vsi dnevnikarji so izišli v črnih obrobkih. Na Palmerstonovo mesto kot prvi minister pride Russel, čegar dosedanje mesto kot minister vnanjih oprav Clarendon zavzame, bojda Napoleonov prijatelj. Kakošna bode zdaj politika angležka, ugibajo vsi časniki; kazala bo prihodnost. Fenijanci še ne mirujejo in angležkim časnikom zato še zmirom dosti gradiva pripravljajo. Središče njihovo je v Filadelfii v Ameriki, kjer je poglavar fenijanske bratovščine Colonel O'Mahony, še mlad pa energičen človek. 16. oktobra so imeli Fenijanci v Filadelfii zbor, ter se pogovorili o vojskinih pripravah; O'Mahony-ev govor, ki so ga angležki časniki razglasili, kaže največe navdušenje. — Tukaj je zdaj neprijetno vreme, vedno ali dežuje ali sever brije. Strašne nevihte so te dni na morji napravile veliko škodo, več velikih ladij se je z blagom vred pogubilo. Tudi živine je v tem vremenu na brodovih iz Hamburga mnogo poginilo, druga pa je silno slaba v Hull prišla. Goveja kuga še neprenehoma divjá, celó v zoologičnih vrtih v Londonu se je prikazala; poginilo je tu troje goved, ktere je italijanski kralj podaril, in en bison. — Naj omenim še eno vremensko prikazen. 27. oktobra so se z malim gromom ob dveh popoldne privlekli tako gosti oblaki, da je za nekoliko časa temno bilo kakor o polnoči; treba je bilo luči prižgati.

V Pragi 3. nov. † (Čelakovskov spominek. — Delavnost našega magistrata. — Sviloreja.) Društvo „Dalibor“, o katerem sem že enkrat omenil, da podpira uboge pisatelje česke in njih vdove ter jim postavlja spominke, postavilo je zopet preslavnemu pesniku spominek. Trinajst let pogrešal je narod česki spominka,

ki bi mu kazal, kje počiva mož, ki mu je toliko prelepih pesem zložil. Zdaj ima tudi Čelakovský svoj spominek, ki se je včeraj, na vseh vernih duš dan, s primerno svečanostjo odgrnil. „Sokol“ je imel okolo spominka častno stražo, „Hlahol“ peval je primerne zборе, prečastiti korar Štulc pa je izvrševal cerkvene obrede, ter govoril slavnostni govor. Pred spominkom so bila zastopana različna narodna društva, in kar pri takih priložnostih ni povsod navada, praški magistrat, ki ga je namestoval sam župan. Po dokončani slavnosti stopijo zastopniki različnih družeb k spominku in položé na-nj zelene vence, prepletene s prekrasnimi slovan-skimi trikolorami; za njimi pa so nanosili posamesni spoštovavci pesnikovi toliko vencev, da skoraj ni bilo več spominka videti. Videli smo tudi mnogo krasotic, ki so stegale nježne ročice na pesnikov spominek, da mu podelé zasluženi venec. Naj Slovencem še to omenim, da je bil Čelakovský prijatelj našega Prešerna. Ko je ranjki Prešern na Dunaji v pravniških šolah bil, ga je Čelakovský ob šolskih praznikih seboj na Česko vzel, kjer se je bil seznanil s českim narodom in česko literaturo. — Praško zastopništvo pokazalo je v kratkem času, kaj da zmore srenjska samooprava (avtonomija), in lahko ga vsaki srenji v izgled stavimo; kajti maloktero mesto skrbi tako za materijalno in duševno blagostanje svojih prebivavcev, kakor naše. Zadnjič sem že omenil novega mostú; omenil sem tudi mestne plinarne, ki je posebno koristna naprava, kajti lepi novci, ki jih je dozdej ptuje društvo iz dežele nosilo, ostanejo vprihodnjič v srenji. Ni še leto in dan, kar si je napravilo naše mesto svojo zavarovavnico proti ognju, ki zopet mnogo novcev doma prihrani. Ker je prevedelo, da je število tukajšnjih srednjih šol premajhno, in da ne zadostujejo občnim potrebam, posebno v narodnem obziru ne, je napravilo novo česko realno gimnazijo, ki se je že z letošnjim šolskim letom pričala. Že pred tremi leti napravilo je višjo národno dekliško šolo; letos pa ji je sklenila postaviti lepo poslopje, ki bode tudi po vnanji opravi zaljšalo naše mesto. Koliko pa je praškemu zastopništvu sploh mar za povzdigo českega naroda, pokazalo je najlepše takrat, ko je sklenilo pripomoči k zidanju velikega narodnega gledišča s 40.000 gold. Ne bom pa našteval še mnogo manjših naprav, kakor na pr. dekliško obrtniško šolo; kajti to bi me predaleč peljalo. Vse to pa je delo enega leta! Res lepšega sadú nismo mogli pričakovati. — K koncu še besedico o česki sviloreji, o kateri so „Novice“ že bolj obširno govorile. Razstava svilnih pridelkov, ki smo jo spomladi imeli, zbudila je dosti novih svilorejcev. Na prvo mesto pa stavimo v izgled našim svilorejcem grofa Deyma v taborskem kraji, ki ima letos 5 milijonov zdravih eno leto starih murv! Zopet lep napredek. Ker bo čez dve leti v Ljubljani gospodarska razstava, naj bi naši svilorejci že zdaj skrbeli, da bo tudi slovenska sviloreja bogato zastopana.

Iz Zagreba 3. nov. — Kakor vsako leto, so tudi letos tukajšnji pravniki na dan vseh Svetih na pokopališču sv. Jurja osnovali sjajno svečanost. 29. avgusta 1845. leta namreč spopadli ste se narodna in magjarska stranka; stranka narodna postavi se na trgu svetega Marka v gornjem gradu, ker se pa ni htela razkropiti in poleg tega še jašečega častnika, ki jo je prišel opominjati, s konja vrže, je počelo tadašnjemu banu vroče prihajati. Kmalu so se vse mestne ulice zaprle, počelo se je v tem hipu streljati in 13 od zbrane množice je mrtvih obležalo. Pogreb vseh mučenikov bil je ob enem. Ker so bili ti možje po vse znamenite osebe in ker jih je smrt ravno v tistem hipu doletela, ko so se borili za narod svoj, so jim mestnjani kolosalen železen spominek postavili, in pri tem spominku na dan vseh

Svetih je bila svečanost. Pravniki prišli so proti 7. uri zvečer z golimi sabljami in dvema zastavama; kaj močno so se dvigala peresa orlova na kalpakih mladencem. Ko so grob obstopili, ki je bil z mnogovrstnimi napisi obdan in več kakor s 600 svetilnicami okinčan, zapelo je društvo. „Kolo“ tri pesme, med njimi tudi slovensko „Molitev.“ Po dovršenem petji odšli so pevci, pravniki pa so stražili do 10. ure na grobu. — Ker Kranjci kaj pogostoma v Zagreb po vino dohajajo, jih odkritosrčno opominjam, naj se nikar ne pečajo s tistimi židovi, ki na kolodvoru čakajo in vsacega Kranjca kakor repna muha nadlegujejo, da naj vino od njih kupi. Res, da židovi kupca v kočii v svojo hišo peljejo, al to samo za to, da je kupčija. Vino je tukaj na lepem mestu, brez truda se ga v eni uri natoči 50 veder in kmali je tudi na železnico oddano. Toda kaj ste kupili? to še le domá izveste. Ne čudim se po takem, da mi je že marsikdo naših ljudi rekel, da nikakor noče več v Zagreb po vino. To pa je škoda tukajšnjim vinorejcem. Svetujem tedaj vsem našincem, ki pridejo sèm po vino, naj grejo na kmete; ako sami nočejo iti, je tukaj mnogo zanesljivih ljudi, ki so v vsej okolici znani, jih za male krajcarje spremijo in jim za najboljša vina izvejo. Tukajšnji kmetje so mi sami rekli, da morajo judu vino skoraj zastonj dati; kakošno vino mu po tem takem prodajo, vsak sam lahko ugane.

Jože Dobovski.

Teharje na Štaj. 2. nov. — 25. oktobra je bila seja srenjskega odbora teharskega. Pretresali so se predvarki stroškov prihodnjega leta, ker po novi srenjski postavi se morajo prihodnje vsi stroški deželnemu poglavarstvu (?) predlagati. Bilo je že pred dvema letoma, kar je tudi vam, drage „Novice“ znano, v naši srenji sklenjeno, da pridni sadjorejci vsako leto darila ali premije dobijo. To se je res tudi lansko in letošnje leto zgodilo; al ko v omenjeni seji pride ta malenkost stroškov ali prav za prav dobra reč, ktera je v napredek kmetijstva, v pretres, sta žalibog napela dva starokopitna odbornika o tej zadevi vse svoje žile in dobivši večino glasov na svojo stran sta podrla glasove modrega župana in njegovih pomočnikov. Jez kakor ud kmetijske družbe in iskren sadjorejec ostanem pobitega srca med manjšino. Nasprotniki manjšine so trdili: čemu ti stroški, saj pri nas ne raste sadje. Jez pa rečem, da tudi nobeno žito ne raste, ako se ne seje in marljivo ne oskrbljuje, pa sem tudi porok, da po vsi zemlji teharske srenje mnogovrstno sadje z murvo vred gotovo rastle bode, ako se sadi in umno oskrbljuje. „Na vsaki prostor posadi drevo, — pridno ga gleščaj, pa rastle ti bo“ — tako se velí star pregovor, ki je še danes resničen. Da pa se spodbada pridnost, koristijo premije pridnim sadjorejcem. Kdor tega ne spozná, naj kmetijske družbe vpraša, ktere tudi marljivim sadjorejcem delijo svetinje.

Iz Železnikov 30. okt. — Predvčeranjim je tukaj umrl in danes bil pokopan gosp. Jožef Globočnik, starosta vrle Globočnikove rodovine, fužinar in posestnik, oče ubogih, cerkveni ključar, bivši fužinski ravnatelj in od leta 1850 do leta 1861 župan naše srenje. Bil je ranjki pravi steber naše srenje in fare. Akoravno je doživel blizo 75 let, je vendar v marsikakem oziru veliko prezgodaj umrl; kajti pešajoče fužinarstvo je zgubilo z njim modrega svetnika, delavci domači in zunanji skrbnega gospodarja in ubogi usmiljenega očeta. Škoda velika, da poslovljujejo se od nas taki možaki; al človek se ne more upreti božjim naredbam. Na gomili vrlega možá hvaležni rečemo: Slava spominu njegovemu!

J. Levičnik.

Novomesto 4. nov. * Odbor čitavnice naše je zdaj ustanovljen. Pri občnem zboru 23. t. m. so bili

izvoljeni: za predsednika dr. Rozina, ces. deželni advokat, za podpredsednika L. Ravnikar, c. k. državni pravdnik, za blagajnika trgovec Oblak, za tajnika dr. Bučar, c. k. okrajni zdravnik, za knjižničarja Jan. Kastelic; odborniki pa: Langer pl. Podgoró, grof Margheri, Kuhelj, Grm, Škrem, Ogrinec, Rizzoli in Mehora — vsi veljavni možjé. V seji 29. oktobra je odbor sklenil, naj se čitavnica začne 12. novembra s slovesno „besedo“; al ta stvar se je drugač obrnila! Naše národno društvo do sedaj nima še svoje dvorane; mnogo občespoštovanih kazininih udov nam je tedaj svetovalo, naj čitavničin odbor kazino pismeno prosi, da čitavnici za oni večer drage volje prepusti dvorano svojo. To se je tudi zgodilo; al kazinini odbor je v svoji seji z večino petih glasov proti trem sklenil, da se naša prošnja odbije. Pravična srd se je glasila po vsem mestu, ko se je to zvedelo; kajti vsaki čas je kazina prepustila svojo dvorano potovajočim gimnastikarjem in glumačem vsake baže brez upiranja. Nam je niso dovolili, češ, da „beseda“ v čast osnove čitavničine bo imela sijajni uspeh in da bi potem, ker kazina že tako močno hira, vse v čitavnico vrelo. Od tod tedaj heroični sklep: „non possumus“ — resnično vreden, da se, kar se narodnega renegatstva tiče, z debelimi črkami v kroniko novomeško zapiše. Tisti trije vrli možaki, kteri so v kazininem odboru za nas glasovali, bili so gospodje: pl. Lehman, trgovec Jenker in Schmid. Z imeni peterih odbornikov pa, ki so glasovali zoper dovoljenje, naj se pobaha „Preša“ s svojimi tovaršci, da se v njih listih svetijo; čudno je to, da po naključbi so protivni nam odborniki bili le cesarski uradniki, od kterih smo sedanji čas smeli pričakovati, da nam prijazno podajo rokó in da jim je mar za javno mnenje Novomeščanov. Danes smo imeli v čitavnici sejo in sklenili svečanost napraviti predpustom. Do tistihmal bomo imeli izvrstno dvorano pripravljeno.

Iz Kranja 3. nov. — Na dan vseh Svetnikov bil je krasno okinčan in razsvitljen na tukajšnjem pokopališču spominek prvaka slovenskega pesništva, neumrlega našega dr. Franceta Prešerna. Viseli so na spominku zeleni venci z belo-modro-rdečimi cvetlicami in nad sto lučic je svetilo. Popoldne pa po cerkvenem opravilu peli so na gomili pred veliko množico ljudstva gospodje čitavničini pevci prav ginljivo. — Tako slavili smo ta dan spomin moža, ki bode na veke kinč in ponos domovini naši.

Na Igu 29. vinotoka. G. — Če so že po drugih krajih letos dosti trpeli zavoljo suše, smo menda pri nas največ; kar je bil sneg skopnil, do tega meseca pri nas ni deževalo. Zato se je pa tudi mrve na pol manj pripravilo, in še to bi bile kmali kobilice požrle, ker tako so se je bile lotile, da bi jo ne bilo koscem kaj ostalo, ako bi je ne bili precej kosili. Tudi otave ni. Že celo poletje naši mesarji govedino po 10 krajc. funt sekajo. Žito je sicer lepo, kar ga je; al kaj pomaga, ker se nekterim še seme ni povrnilo. Ravno tako pomanjkuje tudi piče za prešiče; nekteri jih morajo že sedaj ali prodajati ali pa klati. Ni čuda, da se dobé po 10 ali celó 8 kr. Da pri takih okoliščinah našim kmetom slaba poje, vidi lahko vsak; kdo tedaj bode jim zameril, ako jih sliši, spominjaje se prihodnosti, le zdihovati in tarnjati! Edini pridelek, kterega se nadjamo, da bode lakoti vsaj za nekoliko časa usta zamašil, je zelje in ajda. — Mah so letos nenavadno dolgo požigali in si s tem pripravili zemljo na bolje, če tudi godrnajo mestjani, ki radi po ceni živijo, pa se jim studi to, kar nizko ceno dela. Človek bi sicer mislil, da smo pri nas o požiganji vsi v dimu; al to se le redkokrat zgodi; zgodi se pa večkrat, da kakemu

gospodarju cele njive žita ali družega pridelka zgoré. Zgorela je letos tudi neka deklica, ki je krave pasla. Neki popoldan velik piš nastane; dim in pepel je vse križem neslo ter deklico toliko omamilo, da ni mogla ognju uiti. Vso razpečeno in na pol mrtvo so domú prinesli, kjer je kmali svojo dušo zdihnila. — Iz vrjetnega vira smo zvedeli, da se klatijo že nekaj časa po hribih okoli bolj posameznih prebivališč ošemljeni in bolj gosposko opravljeni potepúhi, kateri mirnim prebivavcem ne delajo strahú le s svojim sumljivim obnašanjem, ampak so tudi že v djanji pokazali, kaj nameravajo. Tako so pred nekimi dnevi med Škrilem in Klado napadli vozača, ter mu nastavši nož na prsi s smrtjo žugali, ako jim ne dá s krclejev utrženega denarja. Tako so jih tudi že čuli na Golem pozno ponoči okoli farovža in cerkve laziti. Na Kureščeku so denarja in drugih vrednosti iskaje vés farovž preobrnil. V Robu so menda lestvo pristavši skozi okno gornjega nadstropja v farovž prišli, kjer so jih začuli mizarji, kateri so isti čas v farovžu delali, ter srečno odpodili. Ako izvira to zavoljo pomanjkanja, kaj se je nam še le vprihodnje bati treba.

Iz Ljubljane. — „Laib. Zeitg.“ je v svojem 252. listu prinesla sestavek, kateri zahteva „manj programov, a več patriotizma (domoljubja).“ Ker so tudi „Novice“ naznanile „program“, si morejo misliti, da tudi njim veljá štrkec, ki veljá programistom, saj jih pisatelj A. očitno ni izvzel in gotovo ni hotel govoriti tistim, ki po svetu maloznane „Laib. Ztg.“ ne beró. — Kakor „Laib.“, tako tudi „Novice“ in vsi domoljubi živo želijo, da bi bil kmali konec provizornemu stanju, ki Avstrii ni na srečo, in da bi nastopila dôba, v kateri bo mnogonárodna Avstrija zadovoljna. To pa je ravno vzrok, ker je država naša ustavna, da vsak narod, ker nosi ista bremena, zahteva iste pravice. Znebili smo se, hvala Bogu, Schmerlingove sisteme in Njih Veličanstvo je slovesno reklo v razglasu od 20. sept., da je stezá zdaj prosta in deželni zbori bojo govorili, kako naj se vravnajo različne poti, da vsi narodi v edini in nerazrušeni Avstrii pridejo do djanškega vživanja prave ustave. Ako pa imajo deželni zbori besedo po svojih poslancih, imajo tisti, ki poslance pošiljajo v zборе, še toliko več pravico govoriti o tem, kako naj se po toliko težkih, dragih, pa vendar nesrečnih porodih rodí Avstrii stanovitna sreča. Kdo tedaj se smé „šolmaštra“ delati in braniti javnemu mnenju besedo? „Laibacher Zeitg.“ sicer v navedenem članku tega ne brani, vendar očita željo, „naj bi bilo manj programov, pa več patriotizma.“ Če že to, kar je pisatelj A. govoril o centralizmu in federalizmu, družega ni kakor po naši prislovice „otrobe vezati“, nam je pa še manj odkril, kaj si on misli pod „patriotizmom.“ Nam je definicija „centralizma“ in „federalizma“ čisto kratka in jasna: centralizem je nam germanizem, ki hoče nadvladati vse druge narode in v Frankobrodu ima svojo Meko; — federalizem pa je pravica vsem avstrijskim narodom, ki domá opravljajo kar je domačega, na Dunaji pa imajo središče skupnih zadev. — Ako „Laib. Ztg.“ res želí, da se zida ustavno poslopje, pod katerim so vse dežele avstrijske zadovoljne in srečne in se krepko ustanoví moč in veljava državna, naj nam po takem odgovori: kdo je pošten patrijot: ali je centralist ali federalist? Ves svet upije, da kar je Meternihova sistema v Avstrii padla, da smo že dosti nesrečnih skušinj imeli, ki so Avstrijo drage denarje in na milijone davkov stale, ker smo se zmiraj in zmeraj motali v pogubivnem centralizmu! Al bomo Sisifovo delo iznova začeli? Vendar „Laib.“ dopisnik ne misli: „le lepo se udajte Slovani izveličavnemu germanizmu, pa bote pokazali pravo patriotizem?“ Ali je mar to, kar množica dunajskih in

druzi nemških časnikov zahteva, kaj družega kot stari centralizem? kdo more s tem potegniti? In ali je dovolizem, ki ga z dušo in telesom zagovarjajo že tudi dunajski in drugi nemški listi, kaj družega kot centralizem na dva kampa? Eden unikraj Litave, ta takraj nje. Naj gospodarijo Magjari tam, mi hočemo gospodariti tukaj! Kaj ne? „Rechtscontinuität“ — to je krik, s katerim se Magjarom zagovarjajo njih zgodovinske pravice, — al kako delijo ti kričoni „Rechtscontinuität“ Slovanom avstrijskim, ako se potegujejo za božjo pravo — za prvo vseh zgodovinskih pravic: za narodnost svojo? Brez narodne svobode jim je političina nemogoča. Naj dopisnik „Laib. Zeitg.“ najpred pové, kakošen program ima on, da bomo sodili po tem njegov patriotizem! Vsak sicer vé, da pisatelji takih časnikov se sučejo, kakor čas nanese, da so Meterniha zagovarjali ravno tako kakor Bacha in Schmerlinga, ravno tako kakor Bacha, zato nihče od njih ne more zahtevati odločnega programa; al saj naj bi, spoznavši svoje stališče, ne pridigovali patriotizma drugim, kateri v najboljem namenu visoki vladi priporočajo pravo pot, ktera pelje k stanovitnemu državnemu blagru. Sedanji federalisti imajo zgodovinske priče za seboj, da so trdno stali za celoto Avstrije, ko so v Frankobrodu, za ktere je ob svojem času „Laib.“ tako iskreno agitirala, se razlegali vsi drugi glasi. Odprite „Novice“ in „Slovenijo“ od leta 1848“, pa bote videli, kdo so v viharnih časih bili patrioti, pa so brez premembe ostali kakor so bili — verni Avstrijani pa Slovani. Slovenski programisti zavračajo tedaj vsakoršen poduk o patriotizmu pisateljev „Laib. Zeitg.“

— (Iz seje kupčijske in obrtnijske zbornice 3. dne tega meseca.) Odgovor na dopis gospoda ministra kupčijstva se je bral; odbornika Mühleisen in Horak grajata postopanje predsednikovo, da je sam zložil ta odgovor in ni vsa zbornica o njem govorila. Na dopis c. k. deželne vlade, naj bi zbornica osnovala predpis, kako naj se hranuje in prevaževa žganje, je bilo odgovorjeno, da že imamo tak predpis. — Dolga debata je bila zastran zaklada kupčijske šole, ktera se je iztekla na to: naj se skliče kupčijska skupščina ter brž v red spravi to stvar. — Ker je predsednik zopet nekatere stroške vpisal v stroškovnik za leto 1866, ki jih je zbornica izbrisala, se čudita odbornika Horak in Pleiweis temu početju, ki nepotrebnih stroškov naklada zbornici in tistim, ki davek odrajujejo. — Potem je bila volitev zborničinega tajnika; s 14 glasovi zoper 1 je bil dr. Lovro Toman izvoljen za tajnika. — Odbornik V. C. Zupan je predložil nasvèt: naj se zbornica resno loti železnice iz Belaka v Ljubljano in v ta namen se v dogovor spusti z deželnim odborom in g. Prašnikarjem v Kamniku. Predlog je enoglasno obveljal.

— Bolnišnica za otroke se slovesno odpré v nedeljo 19. t. m. ob godu presvitle cesarice Elizabete. Ob 11. uri je v stolni cerkvi maša, po maši pa je zbor v bolnišnici. Gospod župan dr. Costa bo zbor začel z ogovorom, po katerem bode gosp. kanonik Poklukar blagoslovil milodarno napravo. Zvečer je v reduti velika „beseda“, ki bode neki posebno zanimiva.

— 11. novembra ob pol šestih popoldne odpré družba zdravnikov v bolnišnici svoj anatomsko-patološki muzej s primerno slovesnostjo.

— Za leto 1866 bo dala kranjska dežela 1218 vojaških novincev (rekrutov), ki se bojo nabirali iz mladenčev leta 1845, 1844, 1843, 1842 in 1841 rojenih. Za vse cesarstvo se bo prihodnje leto vzelo 85.000 novincev.

— Odbor čitavničin je sklenil, da bote 26. dne novembra in 17. dne decembra besedi v čitavnici.

— Čitavnica naša ni samo hiša za kratek čas, hiša je tudi milodarna. Po sprožku častite gospodičine J. Orlove, ki je v Švajci videla lepo napravo, se je združilo mnogo gospá in gospodičin, da se bojo shajale vsak petek v dvorani čitavničini in ondi delale za uboge otroke obleko, ki se jim bo o Božiču podarila. Ker pa se šivati ali plesti more le tadaj, ko je gradiva (materiala) za to, je vsakemu dobrotniku lepa prilika dana, pripomoči temu milodarnemu početju.

— Prvi „Sokolov“ večer v saboto je bil zeló zanimiv po humorističnem govoru, pesmah in godbi. Gospod Fr. Ravnikar ga je izvrstno vredil. Sklenilo se je, da se vsaki sokolski večer bere en list šaljivega tednika „Brenceljna“, kterege vrednik je dotični rednik, in da se zadnji dan leta napravi velika veselica.

— Naš rojak, slavni skladatelj Davorin Jenko, bivši vodja pevskega društva v Pančevi, se je preselil v Beligrad in bode vodja tamošnjemu pevskega društvu.

— Naznanile so se nam pritožbe, da se neki gosp. profesor na ljubljanski gimnazii peča z domačim podučevanjem gimnazijalcev, s katerim bi si sicer učenci viših razredov košček kruha prislužili, kterege v sedanjih revnih časih zeló potrebujejo. Je li so te pritožbe gotove ali ne, ne vemo; ako pa so, se nadjamo, da bode sl. ravnateljstvo odpravilo to razvado, ktera je menda tudi v gimnazijskih šolah zoperpostavna; saj v sporočilu nekdanje naše niže realke 1858. leta med višimi ukazi pod števil. 8 strani 25 je od besede do besede to-le brati: „Die Ertheilung des Privatunterrichtes durch einen Realschullehrer an seine eigenen Schüler gegen Bezahlung oder anderweitigen Entgelt, welchen Namen man ihm auch beilegen wolle, wird als unzulässig erklärt mit h. k. k. Unterrichts-Ministerial-Erlasse vom 27. März 1858, Z. 3265, und k. k. Landesregierungs-Eröffnung vom 7. April 1858, Z. 6662.“

— Osupnila vsacega je novica, da naš rojak gosp. prof. Tušek, zdaj učitelj na viši realki zagrebški, ki je prosil na naši viši realki učiteljstva, je ni dobil, kajti izvoljen je na to mesto Salzburgčan g. Wastler, dozda le suplent, ki ne besedice ne razume slovenskega jezika. Vsak ugibuje, kako je to mogoče, ker sta bila samo ta dva kompetenta. Ker tu ne gré več za osebo, ampak za princip, ima deželni zbor novo gradivo o šolskih zadevah.

— Kakor se nam iz Trsta piše, gré gosp. Fabjanova ladija v Vera-Kruc 30. dne t. m. Kdor ima kaj za Mehiko, naj pošlje kmali v Trst.

— Danes zvečer je v gledišču med drugim deklamacija „O zvonu“, ki jo je v slovenski jezik predstavil slavni Koseski. Govoril bo en del g. H. Pen, en del pa za to posebno naprošena častita gospodičina Pr. — različne situacije pa, ki jih opisujeta govornik in govornica, se bojo kazale v 4 živih podobah, ki jih je po národnosti naši opravi vredil pl. Goldenstein (namreč 1. svatba, 2. pogreb, 3. predilnica, 4. punt). Med šaloigro „Mentor“ in to deklamacijo gode orchestero overturo po slovenskih narodnih pesmah. Tako se bo zopet slišala domača beseda v gledišču, in, kakor radostni pričakujemo, v prav vredni predstavi. Gospodu Penu pa, ki nam napravi veseli večer in na čigar korist je ta večer, želimo, da bo gledišče čez in čez polno.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Deželni zbor v Zagrebu se začne 12. dne t. m. On je tedaj prvi zbor, ki prične kolo prerojstva Avstrije; on je zbor, v čigar rokah je največ, da pade dvalizem ali se uživoti; slovanski narodi Avstrije gle-

dajo na-nj kot rešnika svojega. Hrvaški dvorni kancelar Mazuranić je odstopil; podmaršal Kusević je izvoljen začasni upravitelj hrvaške dvorne kancelarije. General sam pravi, da se nikoli ni bavil s politikom, in „Domobran“ pravi, da ga Hrvati štejejo med Magjarone. Ni tedaj čuda, da je silno osupnilo to imenovanje vso narodno hrvaško stranko. „Kocka je pala!“ — pravi „Domob.“ — dvalizem čedalje bolj trka na vrata hrvaška; naj mu jih nikakor ne odpre zbor zagrebški! — Dve novi postavi je razglasilo c. kr. ministerstvo: eno, ktera upravstvo jetnišnic izročuje ministerstvu pravosodja, drugo, ktera zadeva take naprave, ktere izposojujejo denar, in ki bode posebno hranilnicam na dobro. Obé napravi ste hvale vredni. — Čehi in Poljaci so se porazumeli v svojem programu; vsi so zoper nepošteno blodenje „Czasovo“, ki je s pošastjo „svojega“ panslavizma hotel svet strašiti.

Denarni zapisnik Matičini.

Novi udje:

a) kot ustanovniki:	
Gospod Lužnik Valentin, notarski pisar v Tominu	50 gold
„ Kopitar Mihael, kurat v Erzelji, prestopil je izmed letnikov med ustanovnike ter plačal	18 „
„ Nakus Jožef, kurat na Planini pri Ipavi, prestopil izmed letnikov med ustanovnike ter plačal	18 „
b) z letnim doneskom:	
Gospod Muzi Peter, posestnik v fari sv. Ožbolta pri Jezeru na Koroškem	2 „
„ Kete Jožef, strojar v Ipavskem trgu	2 „
„ Bajc Jožef, kmetovavec v Višnjah pri Ipavi	2 „
	92 gold
Z doštetimi poprejšnjimi 1586 „	
Skupaj 1678 „	

Stari udje, ki so plačali za 2. leto:

a) ustanovniki:	
Gg. Arce Rajmund, Grabrijan Juri, Hiti Luka, Jeran Luka, Koder Matej, Frjančič Jožef, Erjavec Matija, Lampe Anton, Ložar Gregor, Robič Luka (tudi za 3. leto) = 122.	
b) Letniki:	
Gg. Pečar Janez, Petrič Blaž, Štupar Janez, Košir Jakob, Tomažič Janez, Barle Jožef, Šraj Valentin, Vrtovec Filip, Štupica Nace, dr. Spazzapan Štefan, Jugovic Anton (za 1866. leto), Vra ukar Štefan = 181.	

V Ljubljani 7. novembra 1865.

Dr. Jer. Zupanec.

Listnica vredništva. Gosp. V. T. v K: Ne zamerite, da — kakor uni dopis — tako tudi mnogo drugih misli o mesticu Vašem; ako svet nič ne sliši, misliti mora, da nič ni. Zato smo radi vzeli Vaša razjasnila, izpustivši le osebnosti, ktere, če tudi resnične, nikdar niso pravo pravdino sredstvo; kaj more sin zato, ako se o čem piše tako? itd.

Popravki. V dopisu iz Kamnika v poslednjih „Novicah“ na strani 360. namesti 23. julija beri: že 23. julija 1864, in namesti gosp. Dolenuc beri gosp. Debevcu.

Kursi na Dunaji 7. novembra.

5 % metaliki 65 fl. 15 kr.	Ažijo srebra 107 fl. 50 kr.
Narodno posojilo 69 fl. — kr.	Cekini 5 fl. 25 kr.

Žitna cena

v Ljubljani 6. novembra 1865.

Vagán (Metzen) v novem denarji: pšenice domače 3 fl. 96. — banaške 3 fl. 96. — turšice 2 fl. 54. — soršice 2 fl. 87. — rež 2 fl. 72. — ječmena 2 fl. 20. — prosa 2 fl. 72. — ajde 2 fl. 44. — oves 1 fl. 75.